

MUSEU
D'ART CONTEMPORANI
DE BARCELONA

El Museu mostra de forma paral·lela prop de 200 fotografies de l'estudi Oriol Maspons-Julio Ubiña, Xavier Miserachs i Leopoldo Pomés

El MACBA presenta les 'Sèries militars' d'Aleksandr Sokurov i recupera un assaig filmic de Jacinto Esteva

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) presenta a la Planta 1 de l'Edifici Meier les *Sèries militars* d'Aleksandr Sokurov (Podorvikha, Sibèria, 1951), un conjunt de tres pel·lícules que formen part de la Col·lecció MACBA des de 2004: *Somni del soldat* (1995), *Veus espirituals* (1995) i *Confessió* (1998), així com *Elegia d'un viatge* (2001), la primera producció del cineasta pensada per ser exposada. Sota el títol *Sèries militars. Aleksandr Sokurov a la Col·lecció MACBA*, aquesta exposició ha estat concebuda pel MACBA i el MoMA PS1. La mostra es presenta en el marc de *Pantalla global*, un projecte del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). També suposa l'inici d'una sèrie de col·laboracions amb la Filmoteca de Catalunya, que coincidint amb aquesta exposició dedicarà un cicle a l'obra cinematogràfica del director rus. De forma paral·lela, el MACBA recupera a la Planta 2 del Museu la pel·lícula *Lejos de los árboles* (Lluny dels arbres), el projecte al qual va consagrar més temps i dedicació Jacinto Esteva (1936-1985), un dels membres més destacats de l'Escola de Cinema de Barcelona. La producció d'aquest assaig filmic es va estendre de 1963 a 1970. La versió d'aquesta obra, dipositada ara a la Col·lecció MACBA per al seva filla, Daria Esteva, ha estat muntada de nou per Pere Portabella, que també va ser el primer productor de la pel·lícula. La irrupció de la cultura popular subalterna adquireix una dimensió insòlita en aquest documental. En aquest sentit, el Museu presenta les imatges de l'estudi Oriol Maspons-Julio Ubiña captades durant les successives campanyes que van ser necessàries per filmar-lo, així com una sèrie de fotografies de toros que Leopoldo Pomes va realitzar el 1957 i imatges dels llibres *Barcelona en blanc i negre* (1965) i *Costa Brava Show* (1966), de Xavier Miserachs. En total, es tracta de prop de 200 fotografies, reunides a la Planta 1 del MACBA.

Sèries militars. Aleksandr Sokurov a la Col·lecció MACBA

Exposició a la Planta 1 del MACBA. Fins el 20 de maig.

A l'última edició del Festival Internacional de Cinema de Venècia, Aleksandr Sokurov va rebre el Lleó d'Or per la seva pel·lícula *Faust* (2011). Acusat de practicar un cinema indulgent des del punt de vista estètic, els seus fans l'han considerat artífex d'una obra imprescindible per entendre la complexitat que entranya la història de la Rússia postsoviètica. La seva filmografia, en què destaca el gran reconeixement obtingut per *L'arca russa* (2002), es distingeix per haver mantingut una productiva relació amb la tradició de la pintura europea. A finals dels anys noranta, Sokurov va realitzar *Somni del soldat* (1995), *Veus espirituals* (1995) i *Confessió* (1998). A aquests tres títols, que formen part de la Col·lecció MACBA des de 2004, s'hi afegeix en aquesta ocasió

Elegia d'un viatge (2001), un estrany itinerari que ens transporta des de Sibèria fins a les sales del Museu Boijmans Van Beuningen de Rotterdam. Aquest últim treball, que en el recorregut de l'exposició es presenta com un epíleg a les *Sèries militars*, constitueix la primera producció de Sokurov concebuda per ser exposada. Les quatre pel·lícules comparteixen una nova estètica documental. Sokurov hi combina l'experiència empírica del lloc amb un lirisme espiritual i ombrívol. El conjunt, que assoleix una durada aproximada de deu hores, ens recorda que aquest autor es continua associant a un cinema que desafia les convencions horàries del museu.

Somni del soldat. Aquesta peça breu va ser extreta del metratge de *Veus espirituals*. L'abstracció característica de les *Sèries militars* aquí s'intensifica. La composició de les imatges i les transicions de plans introdueixen un tractament pictorialista que serà constant a la filmografia de Sokurov, i que per moments, ens fa oblidar que allò que es filma és una guerra. ►1995. Vídeo monocanal, color, so, 10 min 40 s. Ed. 1/10. Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Donació Dinath de Grandi de Grijalbo. Incorporació 2004.

Veus espirituals. Dels diaris de guerra. El documental es va realitzar al llarg dels mesos d'estiu i d'hivern de 1994. L'equip va filmar a llocs on la guerra és part de la vida quotidiana, on ja no representa una sorpresa, com és el cas de la frontera entre Tadjikistan i Afghanistan. Els dies transcorren en un tensa espera que esclata, sense gaires ensurts, en un intercanvi de trets. Sokurov recorda que hi havia víctimes per tot arreu. Que els parents i els amics patien una separació forçada, i que per tot arreu hi havia un sentiment constant d'angoixa i d'ofec. Des de la perspectiva del cineasta, Rússia és un país permanentment en guerra, preparat per la batalla. Els herois són més aviat aquells que han pres part a la guerra que no pas aquells altres que han intentat crear o aconseguir coses pacíficament. Tal com diu el director, Rússia és difícilment imaginable sense la cruesa de les imatges bèl·liques i la mobilització armada. ►1995. Vídeo monocanal, color, so, 326 min 36 s. Ed. 1/10. Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Donació Dinath de Grandi de Grijalbo. Incorporació 2004.

Confessió. Del diari del comandant. El tema de la vida militar ha estat interpretat des de fa molt temps per Aleksandr Sokurov com una vida existencial, i el servei a la frontera –a terra o al mar– com una metàfora del comportament humà. El servei militar obligatori, una de les grans institucions del nou i actualment desbaratat règim rus, és considerat per l'autor com una característica inevitable de la realitat que afecta tothom: homes, dones, els que han servit a l'exèrcit o aquells que l'han eludit. A *Confessió*, Sokurov utilitza la càmera per transformar persones reals –oficials de marina– en personatges, i mostra la seva submissió, la seva manca de llibertat, l'aïllament i la monotonia de la seva rutina diària. Per al diàleg, Sokurov fa servir les meditacions angoixants del personatge principal, el comandant del vaixell, sobre el seu destí i la seva professió, mentre que el jove capità apareix com l'*alter ego* de l'autor. Com succeeix a *Veus espirituals*, aquesta crònica no s'assembla a cap forma de televisió estàndard, sinó que més aviat es tracta d'una forma literària tradicional: un diari líric. ►1998. Vídeo monocanal, color, so, 208 min 38 s. Ed. 1/10. Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Donació Dinath de Grandi de Grijalbo. Incorporació 2004.

Elegia d'un viatge. Amb aquest documental, Sokurov s'embarca en un viatge oníric. Llocs comuns en la seva filmografia, tals com l'església, la institució militar o el museu, queden enllaçats per un itinerari visual i poètic. Per arribar a un país estranger, travessa amplis espais coberts de neu, fronteres i un mar. Fa una crònica detallada de tot el que veu, de les persones amb qui es troba. En regions molt industrialitzades (Alemanya, Holanda) es veu arrossegat pel flux del trànsit. Finalment arriba a les portes d'un palau que sembla gairebé abandonat. Entra en el Museu Boijmans Van Beuningen de Rotterdam, està buit. A la llum de la Lluna, descobreix que l'objectiu del seu viatge és la pintura de Pieter Saenredam, *La plaça de Santa Maria i l'església de Santa Maria d'Utrecht*. Per a la seva sorpresa, podria ser que ell mateix hagués estat present quan es va pintar el quadre al segle XVII. ► 2001. Vídeo monocanal, color, so, 47 min 53 s. Cortesia de Idéale Audience International, Pierre-Olivier Bardet.

Lejos de los árboles. Jacinto Esteva a la Col·lecció MACBA

Projecció a la Planta 2 del MACBA. Fins el 23 d'abril.

Lejos de los árboles (Lluny dels arbres) podria haver nascut i ser presentada al públic com una denúncia de l'atavisme i la inèrcia que sobreviuen a l'Espanya *desarrollista* dels anys 1970, però de fet és un retorn en tota regla a un dels temes centrals de les avantguardes del segle XX: l'alteritat, els altres móns que són en aquest, el més enllà que és aquí, les portes o trapes a través de les quals es pot tenir accés a altres universos humans ocults o invisibles, habitats per les dimensions més opaques de la condició humana. A l'altra banda del límit es troben aquells que hem anomenat *primitius, bàrbars* o *salvatges*, però també aquells que, més propers, als *afores*, encarnen allò que és arcaic, elemental, i ahora desmesurat. Però també existeixen altres límits, ara *interiors*, des dels quals allò que és inconcebible s'expressa com una part immanent a la pròpia vida urbana. Format com a urbanista i arquitecte, amb *Lejos de los árboles* (Lluny dels arbres) Esteva va voler contribuir a desmentir el fals divorci entre el món rural i el món urbà, i a reflexionar d'una altra manera sobre la ciutat, tot mostrant com s'hi agiten les forces mateixes d'allò que és diferent i d'allò que és incalculable.

Manuel Delgado, *El arte de danzar sobre el abismo: Jacinto Esteva*.

Jacinto Esteva (Barcelona, 1936-1985) va ser un dels membres més destacats de l'Escola de Cinema de Barcelona. La seva activitat com a cineasta, productor i guionista es concentra en la dècada dels anys 1960. El projecte al qual va consagrar més temps i dedicació va ser sens dubte *Lejos de los árboles* (Lluny dels arbres), un assaig filmic la producció del qual es va estendre del 1963 al 1970. Després de diversos muntatges successius, va ser estrenat el 1972. La versió que presentem en aquesta ocasió ha estat muntada de nou per Pere Portabella, que també va ser el primer productor de la pel·lícula. El film recupera una modernitat que sembla recular a les arrels populars. La reivindicació dels ritus atàvics en una Espanya marcada pel desenvolupisme franquista obre la possibilitat de pensar una alteritat que s'identificarà amb allò rural. El deliri irracional i l'èxtasi de la festa seran, al capdavall, aspectes essencials d'una altra modernitat que es nodreix d'ingredients locals.

El neorrealisme fotogràfic i la irrupció de la cultura popular subalterna

Conjunt de prop de 200 fotografies a la Planta 1 del MACBA

Al llarg de la dècada de 1960, la visió exòtica, irracional i mítica de les festes populars va plantejar un debat sobre la vertadera naturalesa del folklore. Malgrat el fet que allò popular fos susceptible de ser conservador i fos injuriat per les avantguardes racionalistes, en aquells anys va tornar a aparèixer com un puntal d'una modernitat que descobreix l'heterogeneïtat dels ritus locals. La irrupció de la cultura popular subalterna adquireix una dimensió insòlita en el documental d'Esteva *Lejos de los árboles*. Les imatges de l'estudi Oriol Maspons (Barcelona, 1928)-Julio Ubiña (Santander, 1921- Barcelona, 1988), captades durant les successives campanyes que van ser necessàries per filmar-lo, s'adscriuen a una visió neorealista. El mateix codi etnogràfic es torna a trobar en els llibres de Xavier Miserachs (Barcelona, 1937- Badalona, 1998), *Barcelona en blanc i negre* (1965) i *Costa Brava Show* (1966), de tal manera que la incipient modernització urbana i la persistència de l'atavisme comparteixen un mateix estil documental. Les fotos de toros de Leopoldo Pomés (Barcelona, 1931), realitzades el 1957, constitueixen un antecedent de la fascinació visual que va impregnar la qüestió del folklore, així com un ressò del pictorialisme del segle XIX que casa perfectament amb l'interès en allò popular.

Aquesta nota de premsa està publicada amb una llicència Creative Commons (Reconeixement-CompartirIgual 3.0 No adaptada - CC BY-SA 3.0)
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.ca>

■ **MACBA:** Plaça dels Àngels, 1. 08001 Barcelona. www.macba.cat

■ **HORARI:** Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h; dissabtes, de 10 a 20 h; diumenges i festius, de 10 a 15 h; dimarts no festius, tancat

■ **VISITES GUIADES DIÀRIES** (incloses en l'entrada)

■ **MÉS INFORMACIÓ:** www.macba.cat i http://www.twitter.com/MACBA_Barcelona

Servei de Premsa: (00 34) 93 481 33 56 / 93 481 47 17 / press@macba.cat